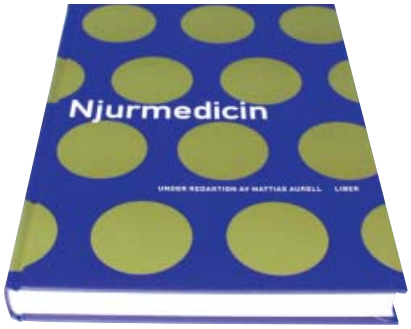

Ny upplaga av svensk lärobok i njurmedicin

Mattias Aurell, redaktör. **Njurmedicin.** 2:a upplagan. 347 sidor. Stockholm: Liber AB; 2004. ISBN 91-47-05159-0.

Recensent: Anders Fernström, njurmedicinska kliniken, Universitetssjukhuset, Linköping.

Njursjukvården har under de senaste 40 åren genomgått en remarkabel utveckling med stora framsteg inom såväl medicinsk som aktiv uremibehandling (dialys och njurtransplantation). Som exempel kan nämnas att det i Sverige vid årsskiftet 2003/2004 fanns 6 950 patienter i aktiv uremivård, jämfört med 300–400 patienter dryga 30 år tidigare. Strax över hälften av dessa patienter var njurtransplanterade. Ökningstakten har således varit snabb fram till nu. Kanske såg vi 2003 ett trendbrott då antalet patienter som påbörjade aktiv uremibehandling detta år sjönk något, vilket kan vara resultatet av förbättrad medicinsk uremibehandling. Utan tvivel finns det en självskriven plats för en svensk lärobok i njurmedicin.

Stort antal författare

Första upplagan av denna bok utkom 1997 med en indelning i fyra avsnitt och 28 kapitel, en struktur som i 2:a upplagan är i det närmaste identisk förutom ett 29:e kapitel om utveckling, resursbehov och framtidsperspektiv för den aktiva uremivården i Sverige. Även det totala antalet sidor har i det närmaste hållits intakt. Inte mindre än 35 författare har bidragit till bokens innehåll, som inleds med en kortfattad och intressant historisk översikt. Därefter följer ett välbehövligt avsnitt om »njurarnas funktion och funktionsundersökningar« samt ett avsnitt med tyngdpunkten mer på njurmedicinsk sjukdomslära. Andra halvan av boken är indelad i ett välskrivet avsnitt om »akut och kronisk njurinsufficiens« samt ett avslutande avsnitt bestående av »särskilda översikter«. Här kan man bl a hitta bra kapitel om »prevention av njursjukdomar« och »njure och hypertoni« samt ett viktigt och väl avvägt kapitel om »läkemedelsbehandling vid njursjukdom«.

Ojämn omfattning

Generellt kan tyckas att kapitlens omfattning ibland är lite ojämn, så att vissa ämnen tillåts ta mycket plats på bekostnad av andra. T ex avhandlas den numera behandlingsbara Fabrys sjukdom knappast inte alls. Även om tron på kronisk urinsyranefropati är svag och antagligen därför inte behandlas överhuvudtaget i boken, tycker jag att akut urinsyranefropati vid tumörlyssyndrom är ett alldeles för viktigt och vanligt förekommande tillstånd för att behandlas på endast 15 rader. Ibland saknar man även handfasta behandlingsråd. Varje kapitel avslutas med en referenslista där många referenser åtföljs av en värderande kommentar. Detta är bra. Vad som är mindre bra är att den nya upplagan bitvis är slarvigt korrekturläst. Åtskilliga är de stavfel som smugit sig in i texterna här och där, många dessutom av någon anledning nytillkomna vid jämförelse med första upplagan. Slutligen önskar jag även att ett så viktigt område som adekvat nutrition/malnutrition vid njursjukdom skulle få lite mer utrymme än spridda kommentarer i avsnittet om akut och kronisk njurinsufficiens.

Bra lärobok

Trots en del brister är detta ändå en bra svensk lärobok i njurmedicin, och jag vill varmt rekommendera den till framför allt AT- och ST-läkare samt även till sjuksköterskor och övrig personal med intresse för njurmedicin. För ST-läkare i njurmedicin som planerar att genomföra specialistexamen kan boken utgöra en utmärkt avstamp och en översiktlig repetition, varefter komplettering kan och bör ske inom valda delar.

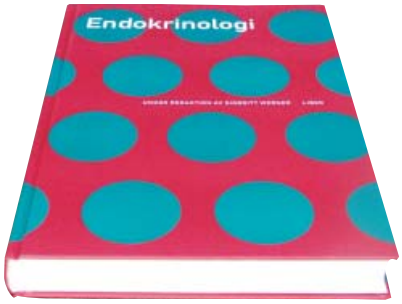

Värdefull svensk bok i endokrinologi

Sigbritt Werner, redaktör. **Endokrinologi.** 400 sidor. Stockholm: Liber AB; 2004, ISBN 91-47-05099-3.

Recensent: Kerstin Landin-Wilhelmsen, professor, överläkare, endokrinologsektionen, Sahlgrenska Universitetssjukhuset, Göteborg.

En prickig bok redigerad av professor Sigbritt Werner kan inte bli annat än rolig att läsa. Boken är lagom stor att hålla i händerna sittande eller liggande, i väskan, med på resan eller i hängmattan. Redan inledningen får oss att se fram emot alla avsnitt om hormoner och metabolism. Hela endokrinologin, utom diabetes, avhandlas kapitelvis av olika endokrinologer och forskare från Sveriges alla sex sjukvårdsregioner. Just kliniken är väl beskriven medan verkningsmekanismer samt bakgrund är lite mer kortfattat beskrivet.

Intressanta områden i endokrinologin

Förutom de klassiska endokrina sjukdomstillstånden i hypotalamus/hypofys inklusive hypofyskirurgi, binjurar, sköldkörtel, sekundär hypertoni, saltbalans och kalciumrubbning, metabola skelettsjukdomar, endokrina buktumörer, ingår gynekologisk och andrologisk endokrinologi, transsexualism och hormondoping samt avsnitt om pediatrisk respektive geriatrisk endokrinologi. Fetma, metabola syndromet och lipidrubbning samt ätstörning och stress behandlas också. Ärftliga metabola rubbningar tas upp på ett utmärkt sätt.

Bra kapitelindelningar

Kapitlet om tyreoidea är utförligt. Detta är bra med tanke på att tyreoideasjukdomar är vanliga och mångfacetterade i sina uttryck hos olika individer. Tyreoideasjukdomar ställer ofta till med problem i utredning och behandling, och sällan träffar patienterna en specialist primärt. Tyreoideakapitlet utgör, med sina nästan 30 sidor, ungefär 10 procent av bokens text. Det är lika omfattande som det om hypofysen, 37 sidor, respektive pediatrisk endokrinologi, 38 sidor. Indelningen inom kapitlen är dock bra och gör dem lättlästa. Övriga 19 kapitel ligger på textmassan fem till tio sidor vardera, vilket är utmärkt i en översiktlig bok i endokrinologi.

Utmärkt hjälpreda

Boken är en bra grund för alla medicinstudenter och för läkare under vidareutbildning, och den rekommenderas för internmedicinare, allmänmedicinare, geriatriker, neurologer, gynekologer